

ΘΕΜΑ 11^ο

ΚΕΙΜΕΝΟ (Δημοσθένης, Περί του Στεφάνου, 204-205)

καὶ ταῦθ' οὕτω σεμνὰ καὶ προσήκοντα τοῖς ὑμετέροις ἤθεσιν ὑμεῖς ὑπολαμβάνετε εἶναι ὥστε καὶ τῶν προγόνων τοὺς ταῦτα πράξαντας μάλιστ' ἐπαινείτε. εἰκότως· τίς γὰρ οὐκ ἂν ἀγάσαιτο τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων τῆς ἀρετῆς, οἱ καὶ τὴν χώραν καὶ τὴν πόλιν ἐκλιπεῖν ὑπέμειναν εἰς τὰς τριήρεις ἐμβάντες ὑπὲρ τοῦ μὴ τὸ κελευόμενον
 5 ποιῆσαι, τὸν μὲν ταῦτα συμβουλεύσαντα Θεμιστοκλέα στρατηγὸν ἐλόμενοι, τὸν δ' ὑπακούειν ἀποφηνάμενον τοῖς ἐπιταττομένοις Κυρσίλον καταλιθώσαντες, οὐ μόνον αὐτόν, ἀλλὰ καὶ αἱ γυναῖκες αἱ ὑμέτεραι τὴν γυναῖκ' αὐτοῦ. οὐ γὰρ ἐζήτουν οἱ τότε Ἀθηναῖοι οὔτε ῥήτορ' οὔτε στρατηγὸν δι' ὅτου δουλεύσουσιν εὐτυχῶς, ἀλλ' οὐδὲ ζῆν ἡξίουں, εἰ μὴ μετ' ἐλευθερίας ἐξέσται τοῦτο ποιεῖν. ἡγεῖτο γὰρ αὐτῶν ἕκαστος οὐχὶ
 10 τῷ πατρὶ καὶ τῇ μητρὶ μόνον γεγενῆσθαι, ἀλλὰ καὶ τῇ πατρίδι. διαφέρει δὲ τίς· ὅτι ὁ μὲν τοῖς γονεῦσι μόνον γεγενῆσθαι νομίζων τὸν τῆς εἰμαρμένης καὶ τὸν αὐτόματον θάνατον περιμένει, ὁ δὲ καὶ τῇ πατρίδι, ὑπὲρ τοῦ μὴ ταύτην ἐπιδεῖν δουλεύουσιν ἀποθνήσκειν ἐθελήσει, καὶ φοβερωτέρας ἡγήσεται τὰς ὕβρεις καὶ τὰς ἀτιμίας, ἃς ἐν δουλευούσῃ τῇ πόλει φέρειν ἀνάγκη, τοῦ θανάτου.

ΣΧΟΛΙΑ

1. **ταῦθ'**: αιτιατική πτώση, υποκείμενο στο απαρέμφατο 'εἶναι'. **σεμνὰ καὶ προσήκοντα**: κατηγορούμενα σε αιτιατική πτώση. **τοῖς...ἤθεσιν**: συντάσσεται με το 'προσήκοντα' ως δοτική αντικειμενική.
2. **εἶναι**: αντικείμενο στο 'ὑπολαμβάνετε'. **τῶν προγόνων**: συντάσσεται με το 'τοὺς πράξαντας' ως γενική διαιρετική.
3. **τῶν ἀνδρῶν**: αντικείμενο στο 'τῆς ἀρετῆς' ως γενική υποκειμενική. **τῆς ἀρετῆς**: αντικείμενο στο ρ. 'ἂν ἀγάσαιτο'. **τὴν χώραν καὶ τὴν πόλιν ἐκλιπεῖν ὑπέμειναν**: οι δυο ἑναρθρες αιτιατικές των ουσιαστικῶν εἶναι αντικείμενα στο απαρέμφατο, ενώ το απαρέμφατο εἶναι αντικείμενο στο ρ.
4. **ἐμβάντες**: συνημμένη μτχ., επιρρ. τροπική. **ὑπὲρ τοῦ μὴ...ποιῆσαι**: εμπρόθετος προσδιορισμός με ἑναρθρο απαρέμφατο ως ουσιαστικό, δηλώνει τον σκοπό. **τὸ κελευόμενον**: ἑναρθρο απαρέμφατο ως ουσιαστικό, αντικείμενο στο 'ποιῆσαι'.
5. **τὸν...Θεμιστοκλέα**: αντικείμενο στην μτχ. 'ἐλόμενοι'. **ταῦτα συμβουλεύσαντα**: η αντωνυμία αντικείμενο στην μτχ. και η μτχ. επιθετικός προσδιορισμός. **στρατηγὸν ἐλόμενοι**: το ουσιαστικό εἶναι κατηγορούμενο στο αντικείμενο 'Θεμιστοκλέα', και η μτχ. εἶναι συνημμένη, επιρρηματική, χρονική προτερόχρονο. **τὸν δ'...Κυρσίλον**: αντικείμενο στην μτχ. 'καταλιθώσαντες'.
6. **ὑπακούειν ἀποφηνάμενον τοῖς ἐπιταττομένοις**: το απαρέμφατο εἶναι αντικείμενο στην μτχ. Η μτχ. εἶναι επιθετικός προσδιορισμός. Η ἑναρθρη δοτική της μτχ. 'τοῖς ἐπιταττομένοις' ως ουσιαστικό, συντάσσεται με το απαρέμφατο 'ὑπακούειν' ως αντικείμενο. **καταλιθώσαντες**: συνημμένη μτχ., επιρρηματική, χρονική προτερόχρονο.
7. **αὐτόν**: ενν. 'Κυρσίλον': 'οὐ μόνον αὐτόν καταλιθώσαντες'. **τὴν γυναῖκ'**: ενν. 'τὴν γυναῖκα αὐτοῦ τοῦ Κυρσίλου καταλιθώσαντες'.

- 8 **δί' ὅτου:** εμπρόθ. προσδιορισμός του μέσου. Η πρόταση είναι αναφορική τελική, διότι εκφέρεται με μέλλοντα οριστικής.
- 9 **εἰ μὴ μετ' ἐλευθερίας ἐξέσται:** υποθετική πρόταση με οριστική με απόδοση το απαρέμφατο 'ζῆν'. Πλάγιος υποθετικός λόγος του πραγματικού. Το ρ. 'ἐξεσται = επιτρέπεται, είναι δυνατόν' είναι απρόσωπο με υποκείμενό του το απαρέμφ. 'ποιεῖν'. **τοῦτο:** αντικείμεν. του απαρεμφ. **αὐτῶν:** συντάσσεται με το 'ἕκαστος' ως γενική διαιρετική.
- 10 **τῷ πατρὶ καὶ τῇ μητρὶ:** δοτικές χαριστικές στο 'γεγενῆσθαι'. **γεγενῆσθαι:** αντικείμενο στο 'ἡγεῖτο'. **ὅτι...περιμένει:** δευτερεύουσα ειδική πρόταση ως επεξήγηση στο προηγούμενο 'τί'.
- 11 **ὁ μὲν...νομίζων:** έναρθρη μτχ. ως ουσιαστικό υποκείμενο στο ρ. 'περιμένει'. **τοῖς γονεῦσι μόνον γεγενῆσθαι:** η έναρθρη δοτική είναι χαριστική στο απαρέμφατο, και το απαρέμφατο είναι αντικείμενο στην μτχ. 'νομίζων'. **τὸν...θάνατον:** αντικείμενο στο ρ. 'περιμένει'. **τῆς εἰμαρμένης:** γενική συντασσόμενη με το 'θάνατον' ως γενική της αιτίας. **τὸν αὐτόματον:** επιθετικός προσδιορισμός.
- 12 **ὁ δὲ καὶ τῇ πατρίδι:** ενν. 'ὁ δὲ νομίζων γεγενῆσθαι καὶ τῇ πατρίδι = ενώ αυτός που πιστεύει ότι έχει γεννηθεί και για χάρη της πατρίδας του'. **ὕπὲρ τοῦ μὴ...ἐπιδεῖν:** εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει τον σκοπό με έναρθρο απαρέμφατο στην θέση ουσιαστικού. **ταύτην...δουλεύουσιν:** η αντωνυμία είναι αντικείμενο στο απαρέμφατο 'ἐπιδεῖν' και η μτχ. είναι άναρθρη, συνημμένη, κατηγορηματική.
- 13 **ἀποθνήσκειν ἐθελήσει:** το απαρέμφατο είναι αντικείμενο στο ρ. και το ρ. έχει υποκείμενο το εννοούμενο 'ὁ δὲ νομίζων γεγενῆσθαι καὶ τῇ πατρίδι'. **φοβερωτέρας ἡγήσεται τὰς ὕβρεις καὶ τὰς ἀτιμίας:** υποκείμενο του ρ. είναι το ίδιο με το υποκ. του 'ἐθελήσει'. Οι δυο έναρθρες αιτιατικές των ουσιαστικών είναι αντικείμενα στο ρ., και το άναρθρο επίθετο είναι κατηγορούμενο των δυο αυτών αντικειμένων.
- 14 **ἄς...φέρειν ἀνάγκη:** αναφορική πρόταση με ενν. ρ. το 'ἀνάγκη ἐστί' ως απρόσωπο και υποκείμενο το απαρέμφατο 'φέρειν'. Η αιτιατική 'ἄς' είναι αντικείμενο στο απαρέμφατο. Υποκείμενο του απαρεμφάτου δεν υπάρχει, αλλά εννοείται από την δοτική του εμπροθέτου προσδιορισμού 'ἐν τῇ πόλει', δηλ. 'ἀνάγκη ἐστί ἐν τῇ πόλει φέρειν <τὴν πόλιν> = είναι ἀνάγκη σε μια πολιτεία να υπομένει η ίδια η πολιτεία'.
- δουλεύουσι:** άναρθρη υποθετική μτχ. που δημιουργεί υποθετικό λόγο με απόδοση το ρ. 'ἀνάγκη ἐστί'.
- τοῦ θανάτου:** συντάσσεται με το 'φοβερωτέρας' ως γενική συγκριτική.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Και αυτά τα πράγματα τόσο αξιοπρεπή και ταιριαστά στα δικά σας ήθη θεωρείτε ότι είναι, ώστε και εκείνους από τους προγόνους σας που τα έκαναν αυτά, τους επαινείτε στο μέγιστο βαθμό. Και είναι φυσικό. Ποιος δεν είναι δυνατόν να θαυμάσει την ανδρεία εκείνων των ανδρών, οι οποίοι και την περιοχή και την πόλη άντεξαν να εγκαταλείψουν μπαίνοντας στα πολεμικά πλοία, προκειμένου να μην εκτελέσουν αυτό που τους διέταζαν, αφού εξέλεξαν στρατηγό τον Θεμιστοκλή, ο οποίος τους συμβούλευε αυτές τις ενέργειες, αλλά και αφού λιθοβόλησαν τον Κυρσίλο, ο οποίος έβγαλε την απόφαση να υπακούσουν στις εντολές, κι όχι μόνο αυτόν, αλλά και οι γυναίκες σας λιθοβόλησαν την γυναίκα εκείνου. Διότι οι Αθηναίοι της τότε εποχής δεν ζητούσαν ούτε ρήτορα ούτε στρατηγό με τον οποίον να υποδουλωθούν με ευμενείς όρους, αλλά δεν πρόβαλλαν την αξίωση ούτε καν να ζήσουν, αν δεν θα τους δοθεί το δικαίωμα να το κάνουν αυτό με ελευθερία. Διότι ο καθένας απ' αυτούς πίστευε ότι δεν είχε γεννηθεί μόνο για τον πατέρα του και την μητέρα του, αλλά και για τον πατρίδα. Και ποια είναι η διαφορά; Στο ότι αυτός που μόνο για τους γονείς του θεωρεί πως έχει γεννηθεί, περιμένει τον θάνατο που θα οφείλεται στο πεπρωμένο και έρχεται από μόνος του, ενώ αυτός που και για την πατρίδα του, θα θελήσει να πεθάνει προκειμένου να μη την δει αυτήν να υποδουλώνεται, και θα θεωρήσει ότι οι προσβολές και οι ατιμώσεις, τις οποίες είναι ανάγκη στην πόλη να τις υποφέρει, αν βρίσκεται σε κατάσταση δουλείας, είναι πιο αποκρουστικές από τον ίδιο τον θάνατο.